

ТЕСТОВІ ЗАВДАННЯ ЯК ІНСТРУМЕНТАРІЙ РЕАЛІЗАЦІЇ МОНІТОРИНГУ НАВЧАЛЬНИХ ДОСЯГНЕНЬ УЧНІВ 6–7 КЛАСІВ З ГЕОГРАФІЇ

Науменко С. О.,

лабораторія оцінювання якості освіти Інституту педагогіки НАПН України

Моніторинг навчальних досягнень учнів являє собою систематичне спостереження за станом навчальних досягнень школярів та прогнозування і вдосконалення цього стану. Він здійснюється шляхом контролю й оцінювання.

Згідно із навчальною програмою для загальноосвітніх навчальних закладів «Географія. Економіка, 6–11 класи» (К., Ірпінь : Перун, 2005) [1] у загальноосвітній школі на уроках географії у 6 і 7 класах під час опрацювання курсів: «Загальна географія» (6 клас), «Географія материків і океанів» (7 клас) проводиться поточне і тематичне оцінювання [1]. За програмою, учні 6–7 класів обов'язково виконують одну письмову тематичну роботу на семестр.

Інструментарієм реалізації моніторингу навчальних досягнень школярів є методи перевірки навчальних досягнень учнів, а саме: *усна* перевірка (бесіда, розповідь учня; пояснення до схеми, картосхеми, діаграми); *письмова* перевірка (самостійні й контрольні (тематичні) роботи, виконання графічних, тестових завдань тощо); *практична* перевірка (розв'язування задач, виконання завдань за допомогою атласу, контурної карти, підручника, статистичної таблиці; спостереження за певними географічними об'єктами чи явищами та ін.).

На відміну від контролю й оцінювання, мета моніторингу навчальних досягнень школярів полягає в: 1) за допомогою інструментарію визначити прогалини у знаннях, уміннях і навичках кожного учня згідно із Державними вимогами до рівня загальноосвітньої підготовки школяра; 2) ліквідувати прогалини за рахунок повторного засвоєння знань й оволодіння умінь і навичок учнями на наступних уроках.

Нині тестові завдання є одним із найпопулярніших методів перевірки навчальних досягнень школярів. Вони розміщені у підручниках і навчальних

посібниках (зошитах для практичних робіт, зошитах для тематичних робіт тощо) з географії для 6 і 7 класів, рекомендованих Міністерством освіти і науки України для використання у загальноосвітніх навчальних закладах з навчанням українською мовою. Тестові завдання широко використовуються у міжнародних й вітчизняних дослідженнях для оцінювання навчальних досягнень учнів загальноосвітніх шкіл, зокрема у Зовнішньому незалежному оцінюванні навчальних досягнень випускників навчальних закладів системи загальної середньої освіти (ЗНО), що проводиться в Україні щороку з 2006 р., Міжнародному порівняльному дослідженні якості природничо-математичної освіти учнів 4-х та 8-х класів загальноосвітніх навчальних закладів, що здійснюється за проектом TIMSS, й проводилося в Україні у 2007 р. та ін.

Головними умовами застосування тестових завдань під час поточного і тематичного оцінювання з географії у 6–7 класах, на наш погляд, мають бути:

- 1) відповідність змісту тестового завдання змісту навчального матеріалу й переліку державних вимог до рівня загальноосвітньої підготовки учнів, що перераховані у навчальній програмі для загальноосвітніх навчальних закладів «Географія...»;
- 2) розміщення в одній роботі завдань різних типів (форм) (завдання-доповнення, завдання вільного викладу; завдання альтернативних відповідей, завдання з вибором однієї або кількох правильних відповідей із запропонованих варіантів, завдання на встановлення відповідності, завдання на знаходження зайвого, завдання на встановлення логічної послідовності та ін.);
- 3) використання тестових завдань як навчального прийому та контрольної форми перевірки знань, умінь і навичок учнів. На нашу думку, перше застосування тестового завдання будь-якого типу (форми) має відбутися під час поточного оцінювання. Тоді вчитель має навчити учнів виконувати цей тип завдання;
- 4) подібність тестових завдань до завдань, які використовуються у міжнародних й вітчизняних дослідженнях оцінювання навчальних досягнень учнів загальноосвітніх шкіл. Наприклад, на наш погляд, на уроках географії у 6 і 7 класах під час проведення поточного і тематичного оцінювання треба

застосовувати й такі типи (форми) тестових завдань, які використовуються у тесті з географії для ЗНО.

Згідно із даними «Офіційного звіту про проведення зовнішнього незалежного оцінювання знань випускників загальноосвітніх навчальних закладів України в 2010 році» [2], у тесті з географії для ЗНО 2010 р. розташовувалися завдання трьох форм: завдання з вибором однієї правильної відповіді, завдання на встановлення відповідності (утворення логічних пар), завдання на відновлення правильної послідовності [2, с. 182].

Отже, на уроках географії у 6 і 7 класах тестові завдання можуть використовуватися як інструментарій реалізації моніторингу навчальних досягнень учнів за умови, що після поточного і тематичного оцінювань проводиться «робота над помилками». Під час цієї «роботи» має відбутися усвідомлення кожним учнем причин виникнення у них помилок.

Література

1. Навчальні програми для загальноосвітніх навчальних закладів (5-9 класи 12-річної школи). Географія [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.mon.gov.ua/main.php?query=education/average/new_pr.
2. Офіційний звіт про проведення зовнішнього незалежного оцінювання знань випускників загальноосвітніх навчальних закладів України в 2010 році [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://testportal.gov.ua/index.php/text/vidp/>.

Науменко С. О. Тестові завдання як інструментарій реалізації моніторингу навчальних досягнень учнів 6–7 класів з географії / Науменко С. О. // Сучасні проблеми та перспективи навчання дисциплін природничо-математичного циклу : матеріали I Всеукр. наук.-практ. конф. (Суми, 22 березня 2011 р.). – Суми, СумДПУ ім. А. С. Макаренка, 2011. – С. 85–87.